

JOHN S. SARGENT († 1925)

(NAAR AANLEIDING VAN DE TENTOONSTELLING
IN HET GEBOUW VAN DE ROYAL ACADEMY,
:-: BURLINGTON HOUSE, LONDON 1926) :-:

DOOR W. JOS. DE GRUYTER.

DE twee groote Amerikaansche schilders — gij weet het vermoedelijk — zijn James Mac'Neill Whistler en John S. Sargent. Laten wij den bekenden etser Joseph Pennell en den schrijver, glasschilder, muurschilder enz. John la Farge buiten bespreking, alsook een heel enkel gevoelig stukje van Miss Mary Cassatt, dan zijn Whistler en Sargent de twee eenige schilders, die met recht onze aandacht afvleien en af-dwingen; althans voor zoover ik, die nooit de straten van Boston of New York bewandeld heb, dit beoordeelen mag en kan. Zij zijn dan ook niet de eersten de besten, deze twee zoo uiteenloopende kunstenaars: en eene vergelijking ligt te zeer voor de hand en is bovendien te verleidelijk, dan dat ik mij daarvan onthouden kan.

Dat Whistler van deze twee schilders de belangrijkste is behoef ik u nauwelijks te zeggen: als bewijs hiervan trouwens mag aangevoerd worden, dat Whistler een vrij grooten invloed heeft uitgeoefend op de evolutie der moderne schilderkunst, hetgeen met geen mogelijkheid van Sargent ooit gezegd zou kunnen worden. Het oeuvre van Whistler is een g e e s t e s d a a d — hoe koel, hoe aesthetisch, hoe voorzichtig gereserveerd dan ook. Sargent daarentegen is een voortreffelijk schilder, doch heeft men dit eenmaal erkend, dan moet men een poos in 't vage tasten, alvorens zich gevoelens tot begrippen en begrippen tot woorden vormen en men op deze eerste opmerking een tweede laat volgen: typeerend voor beide schilders is het dan ook, dat het zèèr moeilijk is over den soepel-levendigen en zoo wijd-openstaanden Sargent te schrijven, terwijl de uitgesproken-eenzijdige en beperkt-aristocratische Whistler als vanzelf literaire ontboezemingen ontlokt... zij mogen dan al of niet complimenteus zijn.

Hoezeer wij ook bij Whistler een totaal gemis aan g e m o e d s w a r m t e voelen, hoe ijl en ijdel dit werk ons veelal toeschijnt, zoo bloedeloos, zoo onnoodig verfijnd, zoo weinig menschelijk van bezieling — hij was zelfs geen „grand seigneur”, hij was slechts een dandy in de kunst! — toch blijft hij, zij het dan allereerst als aanvulling misschien, een onmisbare figuur in de schilderkunst van de laatste vijftig jaren. Bij Sargent is dat anders; men kan hem missen, men kan hem schrappen. Er zullen wel weinige algemeene „kunstgeschiedenissen” geschreven zijn of ge-